

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Політичне моделювання і прогнозування»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	052 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	1 курс, 1 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4,5 Загальна кількість годин – 145, із яких: лекцій – 24 год., семінарських занять – 22 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника (-ів)	<i>Викладач:</i> Приходько Сергій, к. політ. н., доцент, доцент кафедри політології, історії і філософії <i>Контакти:</i> ауд. 458, навчальний корпус № 4 <i>e-mail:</i> serhii.prykhodko@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/prihodko-sergiymikolayovich

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Дисципліни, що включені до Єдиного фахового вступного випробування Політологія і міжнародні відносини: «Загальна теорія політики», «Політичні інститути і процеси», «Теорія міжнародних відносин», «Зовнішня політика України», «Світовий порядок та геополітика».
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК 09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. <i>Спеціальні (предметні, фахові):</i> СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному рівні.
Програмні результати навчання	ПР06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. ПР08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з

	<p>урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.</p> <p>ПРО9. Надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.</p>
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
<p>ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, організація командної роботи, вміння проводити переговори та вирішувати конфлікти, вміння ставити та досягати поставлених цілей, управляти часом, цілеспрямованість, презентаційні навички, навички публічного виступу, ефективної комунікації, стресостійкість, креативність</p>	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
<p>Формування у здобувачів знання про сучасне політичне прогнозування та моделювання, їх практичне значення, сутності прикладного аналізу політичних процесів, оволодіння навичками моделювання та прогнозування політики за допомогою широкого арсеналу дослідницького на аналітичного інструментарію.</p>	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
<p>Тема 1. Теоретична та прикладна політологія. Тема 2. Методологія прогнозування політичних процесів. Тема 3. Моделювання соціально-політичних процесів. Тема 4. Технології розробки прогностичного дослідження. Тема 5. Політичний аналіз як інструмент політичного моделювання і прогнозування. Тема 6. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу. Тема 7. Методи політичного моделювання та прогнозування: загальна характеристика. Тема 8. Спеціальні методи політичного моделювання та прогнозування. Тема 9. Глобальне політичне моделювання та прогнозування в контексті політичної глобалістики. Тема 10. Україна як об'єкт політичного моделювання та прогнозування.</p>	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
<p>Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування, демонстрування); практичні (контент-аналіз, івент-аналіз); інтерактивні методи (дискусії, дебати), рольові та ділові ігри, проєктна діяльність; мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), кейс-методи</p>	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	<p>Наведені у Додатку до силабусу</p>
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	<p>Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.</p>
- щодо академічної доброчесності	<p>Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
- щодо відвідування занять	<p>Відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.</p>

<p>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету».</p>
<p>- щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p>Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».</p>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. Київ : Генеза, 2006. 395 с.
2. Дерев'янюк С. М., Матвієнків С. М. Політичне прогнозування : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Вид-во ПНУ ім. В. Стефаника, 2022. 146 с.
3. Лепський М. А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика : підручник. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2022. 440 с.
4. Катренко А. В, Пасічник В. В. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 447 с.
5. Політичні технології в сучасних владних процесах : навч. посіб. / В. Ф. Смолянук, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк. Київ : КНЕУ, 2021. 328 с.
6. Стратегічне управління та політичне прогнозування в публічній сфері : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Телешуна. Київ : НАДУ, 2018. 192 с.

Допоміжні

1. Аналіз публічної політики: навчальний дистанційний курс. Серія «Парламентська тренінгова бібліотека». Київ : 2020. 144 с.
2. Бунік М. Аналіз публічної політики: навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2021. 124 с.
3. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств : Дороговкази в майбутнє. Київ: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. 248 с.
4. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. Київ : Наш формат, 2020. 448 с.
5. Іванов М. Теоретичні засади та практичні завдання оптимізації політичної системи сучасного українського суспільства. *Політичні дослідження*. 2023. № 1. С. 36-47.
6. Погорелова І. С. Особливості політичного прогнозування у міжнародних відносинах. *Науковий журнал «Політикус»*. 2022. Вип. 5. С. 14-21.
7. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор). Київ : ІПіЕнд ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.
8. Empirical Political Analysis : textbook [Rich, R.C., Brians, C.L., Mannheim, J.B. and Willnat, L.]: International Edition. N. Y. : Routledge, 2018. 408 p.

9. Metternich Nils W., Gleditsch K., Dworschak C. Forecasting in International Relations. Oxford Bibliographies, 2021. URL : <https://www.oxfordbibliographies.com/> .

Інформаційні ресурси

1. Американська асоціація політичних наук. URL: <https://www.apsanet.org/>
2. Асоціація політичних наук, Об'єднане Королівство. URL: <https://www.psa.ac.uk/>
3. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
4. Міжнародна асоціація політичних наук. URL: <https://www.ipsa.org/>
5. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://icps.com.ua/>
6. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.org.ua/ua/>
7. Research library. URL: <https://www.researchgate.net/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії та філософії.
Протокол від 02.09. 2024 р. № 1.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Екзамен	
Тема 1. Теоретична та прикладна політологія.	5	15	1		6
Тема 2. Методологія прогнозування політичних процесів.	5		1		6
Тема 3. Моделювання соціально-політичних процесів.	5		1		6
Тема 4. Технології розробки прогностичного дослідження.	5		1		6
Тема 5. Політичний аналіз як інструмент політичного моделювання і прогнозування.	5		1		6
Тема 6. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу.	5		1		6
Тема 7. Методи політичного моделювання та прогнозування: загальна характеристика.	5		1		6
Тема 8. Спеціальні методи політичного моделювання та прогнозування.	5		1		6
Тема 9. Глобальне політичне моделювання та прогнозування в контексті політичної глобалістики.	10 (5+5)		1		11
Тема 10. Україна як об'єкт політичного моделювання та прогнозування.	5		1		21
Екзамен				20	20
Разом	55	15	10	20	100

Шкала та критерії оцінювання

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; демонструє на високому рівні здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування, використання широкого спектру концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; активно бере участь у дискусіях, диспутах, виявляє ініціативу; демонструє на високому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування;
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних

	помилки, які самостійно виправляє після зауважень викладача; застосовує концепти і методи для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях, наводить необхідні приклади, аргументує їх; бере участь у дискусіях, диспутах; виявляє ініціативу; демонструє на достатньому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування;
3	здобувач вищої освіти виявляє загальні знання і розуміння тематики з дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями з допомогою викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на середньому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності;
2	здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускається значних принципових помилок у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст; аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки здійснюється на поверхневому рівні. Застосовування політологічного мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері має характер простого оцінювання без використання політологічних понять, теорій та методів.
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні базові знання проблем політичного моделювання та прогнозування.
0	відповідь відсутня

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-15	За кожен правильну відповідь 0,5 балів

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності для реалізації програмних результатів навчання, демонструє здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.
1	Завдання самостійної роботи виконані частково, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти не застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го і 2-го теоретичних питань	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова; відсутнє володіння уміннями і навичками, необхідними для виконання завдання.
	1	Здобувач вищої освіти демонструє мінімальні знання теоретичного матеріалу; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, у трактуванні понять і категорій. Відсутня здатність аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку. Відповідь представляє окремі, неузгоджені між собою знання.
	2	Знання більшої частини програмного матеріалу мають частковий характер; здобувач вищої освіти поверхнево визначає актуальних проблем сучасної політики; наявні суттєві помилки при викладенні фактичного матеріалу, у трактуванні політологічних понять і категорій, якими оперує здобувач вищої освіти. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки представлений у формі простої констатації фактів. Відповідь безсистемна, поверхнева.
	3	Наявні певні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкриваються неповно; наявні суттєві помилки у викладенні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної політичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; мають місце значні неточності у трактуванні понять і термінів. Знання актуальних проблем сучасної політики відображаються на рівні простої констатації. Відповідь непослідовна, фрагментована. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки відбувається у формі загального оцінювання.
	4	Знання програмного матеріалу є достатнім, продемонстровано належне розуміння актуальних проблем сучасної політики. Здобувач вищої освіти загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Відповідь намагається поєднувати з наочним викладенням матеріалу (хоча і не повною мірою). Узагальнення та висновки здійснюються самостійно, логічно і послідовно. Проте у здобувача вищої освіти при аналізі влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки мають місце окремі ускладнення; спостерігаються ускладнення у процесі аргументації власної точки зору.

	5	Знання програмного матеріалу є достатньо глибокими, продемонстровано ґрунтовне розуміння актуальних проблем сучасної політики. Здобувач вищої освіти виявляє вміння аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Продемонстровано спроможність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях. Узагальнення та висновки робляться логічно і послідовно. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі незначні ускладнення.
	6	Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики загалом, належно теоретично обґрунтоване вміння аналізувати, владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти; наявне вміння систематизувати знання; робити на основі теоретичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у процесі відповіді демонструється вміння широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена. Проте помітні окремі несуттєві ускладнення із власним оцінюванням проблем сучасної політики.
	7	Продемонстровано вільне володіння передбаченими програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді практичні приклади; наявне вміння систематизувати знання; продемонстровано вміння робити на основі аналізу теоретичного і практичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у ході відповіді демонструються навички самостійного політологічного мислення, використання широкого спектру концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена.
для 3-го теоретичного питання	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова; відсутнє володіння необхідними для виконання завдання уміннями і навичками.
	1	Здобувач вищої освіти демонструє мінімальні знання теоретичного матеріалу; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, у трактуванні понять і категорій. Відсутня здатність аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку. Відповідь представляє окремі, неузгоджені між собою знання.

	<p>2 Знання більшої частини програмного матеріалу мають частковий характер; здобувач вищої освіти поверхнево визначає актуальних проблем сучасної політики; наявні суттєві помилки при викладенні фактичного матеріалу, у трактуванні політологічних понять і категорій, якими оперує здобувач вищої освіти. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки представлений у формі простої констатації фактів. Відповідь безсистемна, поверхнева.</p>
	<p>3 Наявні певні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкриваються неповно; наявні суттєві помилки у викладенні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної політичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; мають місце значні неточності у трактуванні понять і термінів. Знання актуальних проблем сучасної політики відображаються на рівні простої констатації. Відповідь непослідовна, фрагментована. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки відбувається у формі загального оцінювання.</p>
	<p>4 Знання програмного матеріалу є достатнім, продемонстровано належне розуміння актуальних проблем сучасної політики. Здобувач вищої освіти загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Відповідь намагається поєднати з наочним викладенням матеріалу (хоча і не повною мірою). Узагальнення та висновки здійснюються самостійно, логічно і послідовно. Проте у здобувача вищої освіти при аналізі влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки мають місце окремі ускладнення; спостерігаються ускладнення у процесі аргументації власної точки зору.</p>
	<p>5 Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики загалом, належно теоретично обґрунтоване вміння аналізувати, владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підбрано необхідні для відповіді факти; наявне вміння систематизувати знання; робити на основі теоретичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у процесі відповіді демонструється вміння широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена. Проте помітні окремі несуттєві ускладнення із власним оцінюванням проблем сучасної політики.</p>
	<p>6 Продемонстровано вільне володіння передбаченими програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння актуальних проблем сучасної політики;</p>

	<p>відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді практичні приклади; наявне вміння систематизувати знання; продемонстровано вміння робити на основі аналізу теоретичного і практичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; у ході відповіді демонструються навички самостійного політологічного мислення, використання широкого спектру концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на різних рівнях; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена.</p>
--	---